

ПОНЯТТЯ ПРИНЦИПІВ ПОДАТКОВОГО ПРАВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Мірошніченко А.С., *nastyamiroshnychenko@gmail.com*

Жданюк К.Г., *rinaraly57@gmail.com*

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Питання оподаткування є одним з основних питань у політиці України. Наразі система українського оподаткування є недостатньо досконалою і потребує певних змін. Тому розкриття категорії принципів податкового права є важливим для подальшого внесення змін та доповнень до українського податкового законодавства, особливо до Податкового кодексу України. Правовідносини у сфері оподаткування є такими, що постійно модернізуються у відповідності з рівнем державного розвитку у всіх сферах суспільного життя, тому актуальність даного дослідження визначається у потребі детального розкриття поняття принципів податкового права.

Удосконалення податкової системи починається з визначення принципів оподаткування та їх раціонального впровадження. Принципи оподаткування утворюють основу податкового законодавства, виконують функцію орієнтирів правотвірної і правозастосовної діяльності, показують вирішальний вплив на формування масової і професійної правосвідомості, стають надійним показником досягнутого у державі рівня врегульованості і порядку у суспільних відносинах. Під час прийняття, зміни чи відміни нормативних актів законодавець зобов'язаний враховувати чинні принципи національного і міжнародного права [1, с. 135-136].

Серед зарубіжних учених, які займалися дослідженням принципів оподаткування, необхідно зазначити праці У. Петті, А. Сміта, Д. Рікардо, І. Канта, І. Озерова, Дж. Кейнса. До вітчизняних науковців, які займаються проблемами оподаткування, доцільно віднести В. Андрущенка, О. Василика, В. Геєця, Т. Єфименко, А. Крисоватого, О. С. Башняк та ін [1, с. 135].

Податкові правові відносини виникають у повсякденній практичній реалізації завдань держави у сфері справляння податків і зборів. Вони являють собою особливий правовий зв'язок між суб'єктами, коли держава в особі контролюючого органу має право вимагати від іншого учасника (платника податку) поведінки, яка передбачена податковою правовою нормою. Ця конструкція практичної реалізації податкових правових відносин базується не лише на основі принципів, які знайшли своє законодавче закріплення, але й на принципах відображення правової дійсності у свідомості людей та достовірних фактах [2, с. 210].

Принципи податкового законодавства створюють основний напрям для конкретизації змісту загального правила у відповідних податкових правових нормах. Тобто можна стверджувати, що податкові правові відносини, які регулюються

певними правилами поведінки їх учасників з урахуванням динаміки суспільних процесів в Україні, мають особливі вихідні положення, метою яких є ефективно наповнення публічних грошових фондів [2, с. 211].

До основоположних принципів в системі податкового права України належать: 1) принцип верховенства права; 2) принцип обов'язковості (невідворотності) оподаткування для всіх осіб без виключення; 3) принцип справедливості; 4) принцип законності.

У Податковому кодексі 2010 року була відсутня структурована система норм, що стосуються оподаткування, і це було важливою проблемою. На той час існувала нагальна потреба у написанні таких норм, які були б зрозумілими усім суб'єктам податкового права.

Порівняно з раніше діючим в Україні податковим законодавством низка принципів не знайшла відбиття в Податковому кодексі 2012 р. До них можна віднести принципи стимулювання підприємницької виробничої діяльності й інвестиційної активності. У податковому праві такими стимулами найчастіше виступають податкові пільги, хоча до інструментів податкового стимулювання можна віднести й податкові заохочення, податкові канікули, які у вітчизняному податковому законодавстві прописуються вкрай рідко. А взагалі-то, розглядаючи принцип стимулювання та його реалізацію, слід враховувати інтереси як держави (максимальне фінансове забезпечення суспільних потреб), так і платника податків (зростання економічної ефективності виробництва, прибутку й доходів). Причиною цього є суб'єктивний чинник. Але зазначимо, що у формуванні принципів податкового права головну роль відіграють чинники об'єктивні, які охоплюють рівень розвитку держави, політичну ситуацію в ній та ін [3, с. 155].

Дотримання розглянутих принципів створює передумови для виваженої діяльності держави у сфері оподаткування, які сприяють усуненню прогалин і колізій у податковому законодавстві. На жаль, сьогодні практичне використання зазначених принципів є недостатнім. До перепон, що стоять на шляху їх реалізації, можна віднести: а) брак конкретного законодавчого їх закріплення, б) неоднозначність тлумачення понятійного апарату законодавства, що потребує додаткового їх роз'яснення, і в) брак правил безпосереднього використання принципів податкового законодавства [3, с. 156].

Отже, принципи податкового права тісно взаємодіють з політикою держави, тому дотримання цих принципів на практиці допоможе забезпечити стабільний розвиток економічної галузі та модернізувати й конкретизувати податкову систему України. Між науковцями ще існує чимало протиріч щодо принципів податкового права та їх розуміння. Практична реалізація принципів податкового права допоможе побудувати ефективно діючу податкову систему.

Література

1. Ясько І. В. Принципи оподаткування / І. В. Ясько // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. - 2015. - № 824. - С. 135-139. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_22.
2. Хатнюк Н. Принципи податкових правових відносин в Україні: реалізація та шляхи удосконалення / Н. Хатнюк // Підприємництво, господарство і право. - 2017. - № 2. - С. 209-214. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_2_41.
3. Товкун Л. В. Принципи податкового права і податкова політика / Л. В. Товкун // Державне будівництво та місцеве самоврядування. - 2013. - Вип. 25. - С. 150-158. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dbms_2013_25_15.

Науковий керівник: *Фокиа Л.В., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ.*